

OTTERAAENS BRUGSEIERFORENING
c/o Otra Kraft, Setesdalsvegen 3455
4748 RYSSTAD

Vår dato: 25.06.2024

Vår ref.: 202013798-19 Oppgis ved henvendelse

Deres ref.: Lars Gunnar Jansen

Saksbehandler:

Maren Elise Rognerud

Rehabilitering av dam Botsvatn, Bykle kommune, Agder - Godkjenning av detaljplan for miljø og landskap

Vi viser til deres søknad om godkjenning av detaljplan for miljø og landskap for rehabilitering av dam Botsvatn.

Vedtak

NVE godkjenner fremlagte detaljplan for miljø og landskap av 19.02.2024 med arealbrukskart datert 24.06.24 for rehabilitering av dam Botsvatn i Bykle kommune.

Godkjenningen av detaljplan for miljø og landskap gis på følgende vilkår:

- Dere skal orientere oss om dato for oppstart av anleggsarbeidet senest 7 dager før planlagt start. Vi skal også orienteres ved viktige eller kritiske faser i anleggsarbeidet.
- Adkomstveien til masseuttaket omsøkes som en permanent vei som overføres til grunneierne etter anleggsperioden. Dersom veien skal være permanent må det fremlegges en tillatelse fra Bykle kommune til at det bygges en permanent vei. Dersom en slik tillatelse ikke foreligger, må veien fjernes og arealene tilbakeføres i samsvar med prinsipper beskrevet i detaljplanen for tilbakeføring av midlertidige hjelpeanlegg.
- Ved opparbeiding av masseuttaket må dere ta vare på ulike elementer i terrenget som skal brukes til istandsetting. I tillegg til prinsippene for istandsetting som er beskrevet i detaljplanen skal større steiner merkes og lagres med rett side opp, for å plasseres ut i terrenget ved istandsetting. Det skal tas av matter med lyng og torv som lagres og legges tilbake ved avslutning og istandsetting av masseuttaket.
- For anleggsområder som har grense inn mot de registrerte naturtypene gammel furuskog med gamle trær og gammel lågurtospeskog skal arealbruksgrensen markeres fysisk i terrenget med alpingjerde.
- Arbeider i de delene av tiltaksområdet som kan påvirke hekkende rovfugl negativt, skal i sesong 1 og 3 gjennomføres utenfor den sårbare perioden, 1. mars – 31. mai. 2. sesong kan arbeidene pågå i hele tiltaksområdet gjennom hele sesongen.
- Det utarbeides en sluttrapport innen miljø og landskap som sendes NVE innen ett år etter ferdigstilling. Rapporten skal dokumentere at anlegget er bygget i samsvar med konsesjon, godkjent detaljplan og forutsetninger/endringer som er godkjent i løpet av byggeprosessen. [Link til mal.](#)

Detaljplan for miljø og landskap må være i samsvar med vilkår og forutsetninger som fremgår av konsesjonen. NVE kan kreve ytterligere detaljering for alle deler av tiltaket. Slike planer skal godkjennes av oss før arbeidet settes i gang.

Godkjenningen har hjemmel i konsesjonen datert 03.10.2003 post nr. 6.

Tilsyn

NVE vil følge opp anlegget med inspeksjon.

Anlegget er både for planlegging, bygging og senere drift underlagt bestemmelser om internkontroll etter forskrift om internkontroll etter vassdragslovgivningen (FOR 2011-10-28 nr. 1058 IK-vassdrag). Ved tilsyn på anlegget vil NVE kontrollere at internkontroll etter denne forskrift er etablert.

Vår behandling av søknaden

Revurdering av dam Botsvatn ble godkjent i NVE sitt vedtak datert 20.12.2018. Revurderingen avdekket behov for utbedringer av dammen. Utbedringene som kreves er blant annen etablering av nytt oppstrøms og nedstrøms skråningsvern, heving av damkjernen og nytt kronevern. Fristen for gjennomføring av tiltak etter revurderingen er satt i NVEs brev 200701424-31. Oppstart av arbeidene skal være innen august 2025 og gjennomføring i løpet av 2027.

Detaljplanen

Detaljplan for miljø og landskap for rehabilitering av dam Botsvatn, datert 19.06.2023, beskriver blant annet arealbruk, terrengbehandling og istandsetting av områdene for arbeidene som skal gjennomføres. I forbindelse med behandling av planen ble det avklart at uttak av morenemasser til morenekjernen i dammen også skal inkluderes i detaljplanen. Denne delen av prosjektet ble inkludert i en oppdatert detaljplan datert 19.02.2024.

Dam Botsvatn er en steinfyllingsdam, og rehabilitering av dammen innebærer blant annet uttak av stein til oppstrøms og nedstrøms skråningsvern og kronevern, uttak av morenemasser og arealer til transport og riggplasser for bearbeiding av disse stein- og jordmassene. Det skal også etableres både permanente og midlertidige anlegg i forbindelse med prosjektet.

Rehabiliteringsprosjektet vil berøre allmenne interesser. Det er registreringer av både hubro og kongeørn i nærheten av tiltaksområdet. Det er også gjennomført NiN-kartlegging av prosjektområdet. Kartleggingen har avdekket at det er to naturtyper i nærheten av områdene som berøres. Det skal etableres et masseuttak i et område som tidligere ikke er berørt av utbyggingen. Tiltak for å avbøte skader og ulemper har derfor vært sentrale i behandlingen av detaljplan for miljø og landskap.

Det ble gjennomført befaringsrapport på anlegget 15.05.2024. Befaringsrapporten er tilgjengelige på NVEs nettside via denne lenken: www.nve.no/573/V.

Høring

Detaljplanen datert 19.06.2023 ble sendt på høring 20.10.2023 til direktoratet for mineralforvaltning, Bykle kommune, Setesdal-Ryfylke Villreinområde, Statsforvalteren i Agder og Agder fylkeskommune. Frist for uttalelse var 10.11.2023. NVE har mottatt uttalelser fra Statsforvalteren i Agder, Agder fylkeskommune og direktoratet for mineralforvaltning.

Ved mottak av oppdatert detaljplan for miljø og landskap datert 19.02.2024, ble det vurdert at det var nødvendig å sende detaljplanen på offentlig ettersyn, da prosjektet berører allmenne interesser og har permanente inngrep som ikke tidligere har vært konsesjonsbehandlet.

NVE sendte detaljplan for miljø og landskap på offentlig ettersyn den 05.04.2024 med frist for innspill 24.05.2024. Detaljplanen ble gjort tilgjengelig på NVEs nettside, og kunngjort i Fædrelandsvennen og Setesdølen. NVE har mottatt 7 innspill til planene fra Bykle senterparti, direktoratet for mineralforvaltning, Statsforvalteren i Agder, Norsk maritimt museum, Agder fylkeskommune, Villreinnemnda for Setesdalområdet og Mattilsynet.

Alle høringsuttalelsene fra begge høringsrundene er tilgjengelige på NVEs nettside via denne lenken: www.nve.no/573/V.

Under følger en oppsummering av høringsuttalelsene.

Høringsuttalelser

Statsforvalteren i Agder har uttalt seg i brev datert 07.12.2023 og 30.05.2024. De skriver at det er registreringer av både hubro og kongeørn i området. Disse er følsomme for støy og noen typer anleggsaktivitet. De skriver at helikoptertransport må begrenses og at begrensninger på aktiviteten er særlig aktuelt i den sårbare perioden fra midten av mars og ut mai. Videre mener statsforvalteren at det er viktig at anleggsaktiviteten ikke bidrar til å svekke betydningen av den gamle furuskogen eller de rødlistede lavartene som er funnet her.

Villreinnemnda for setesdalsområdet har uttalt seg i brev datert 21.05.2024. De viser til regional plan for helhetlig forvaltning av de viktigste villreinbestandene. I denne planen ligger område ved dam Botsvatn innenfor «hensynsone bygdeutvikling». Villreininteressene regnes som avklart i dette området. For området ved moreneuttaket skriver villreinnemnda at de er enige i konsesjonærens vurdering av at arbeider i perioden juni til august gjør at arbeidene kommer i minst mulig konflikt med villreinen i dette området. De har ellers ingen merknader til planen.

Direktoratet for mineralforvaltning har uttalt seg i brev datert 06.11.2023 og 21.05.2024. De skriver at uttak av masser på over 10 000 m³ fast masse er konsesjonspliktig etter mineralloven, og minner om at det er tiltakshaverens ansvar å sørge for at de nødvendige tillatelsene er på plass før uttaket starter. De peker også på at forholdet til mineralloven bør beskrives i detaljplanen under kapittelet om forholdet til andre myndigheter. Videre skriver de at overskuddsmasser bør brukes til nyttige formål, men på grunn av

plasseringen langt fra andre utbyggingsaktivitet ser de ikke noen grunn til å være uenige i bruken av massene som er beskrevet.

Agder fylkeskommune har uttalt seg i brev datert 09.11.2023 og 24.04.2024.

Fylkeskommunen skriver at det er gjennomført arkeologiske undersøkelser rundt dammen som avsluttes våren 2024. De har ellers ingen merknader som gjelder kulturminner. Om friluftsliv legger fylkeskommunen vekt på at det må være god informasjon om arbeidene som skal gjennomføres til de som ferdes i området og at det må opprettholdes tilgang til skiløyper og turstier i anleggsperioden. Om villrein skriver fylkeskommunen at planområdet ligger innenfor «hensynssone bygdeutvikling», og har ellers ingen merknader til hensynet til villrein.

Norsk maritimt museum har uttalt seg i e-post datert 02.05.2024. De skriver at potensialet for funn av kulturminner i området er lite, og de har derfor ingen merknader til planen.

Mattilsynet har uttalt seg i brev datert 24.05.2024. De skriver at det i den videre planprosessen må være fokus på å unngå å påføre private vannforsyninger forurensende stoffer og vurdere tiltak for å forhindre forurensning. Videre skriver de at planteskadegjørere og floghavre bør omtales i forbindelse med massehåndtering i videre planarbeid for å hindre spredning

Bykle senterparti har uttalt seg i brev datert 23.05.2024. De mener det er uheldig at slike tiltak gjennomføres som en prosess utenfor ordinær behandling etter plan- og bygningsloven. De er også kritiske til at detaljplanen ikke beskriver alternativer for plassering av masseuttaket og i stor grad har fokus på visuell istandsetting, og mindre på etterbruk av områdene og overskuddsmassene.

Konsesjonærens kommentarer til høringsuttalelsene

Otteraaens Brugseierforening har fått tilsendt høringsuttalelsene, og gitt sine kommentarer til disse i epost datert 29.11.2023, brev datert 15.01.2024 og brev datert 14.06.2024. Utdrag fra deres kommentarer er gjengitt under. De fullstendige kommentarene finnes på NVEs nettside via lenken: www.nve.no/573/V.

Kommentar til Statsforvalterens uttalelse:

Rovfugl

Det vil ikke bli benyttet helikopter i forbindelse med arbeidene. Dette er angitt i Detaljplan for miljø og landskap, i kapittel 2.2.4.2 Rovfugl, siste avsnitt.

Begrensning av aktiviteter fra midten av mars og ut mai lar seg ikke gjennomføre uten vesentlige negative konsekvenser på flere andre områder.

Som angitt i Detaljplan for miljø og landskap, kapittel 1.5, tabell 1-2, planlegges det aktiviteter over tre sesonger. I sesong 1 vil det pågå opprigging og steinbruddsdrift fra sommeren til desember. Aktivitetene på dammen planlegges fra mars til desember i sesong 2 og opprydding og arrondering fra mai til september i sesong 3.

Begrensning av aktiviteter fra midten av mars og ut mai vil i praksis bety at arbeidene på dammen ikke kommer i gang før i juni. Dette igjen medfører at arbeidene på dammen (tung anleggsaktivitet) med sikkerhet også vil pågå i sesong 3. Arbeidene på dammen innebærer tung anleggsaktivitet over et stort område med påfølgende konsekvenser i form av støy, støv, anleggstrafikk osv. Vi mener det derfor vil være fordelaktig å planlegge med å holde damarbeidene innenfor én sesong av miljøhensyn og av hensyn til naboer og allmennheten.

Dersom damarbeidene ikke kommer i gang før i juni (etter eller under snøsmeltingen) medfører dette at vannstanden i Botsvatn må styres på en måte som i stor grad avviker fra normal vannstand på dette tidspunkt. Det må kjøres ut betydelige mengder vann i en periode hvor samfunnet har mindre behov for kraft. Avvik fra normal vannstand vil medføre et produksjonstap med forventningsverdi på 20 GWh og en kostnad med forventningsverdi på 13 mill. NOK. Det er da også behov for å søke om å få innvilget dispensasjon ift. sommervannstanden på Botsvatn. Det nevnes også at dette negativt vil påvirke allmennhetens muligheter til å benytte Botsvatn som ferdselsåre med båt. I tillegg til produksjonstap og kostnad vil entreprisekostnaden øke som følge av at damarbeidene må utføres over 2 sesonger i stedet for 1 sesong. Denne tilleggskostnaden er vanskelig å tallfeste på det nåværende tidspunkt, men det vil være et ikke ubetydelig antall millioner NOK.

Som avbøtende tiltak kan det, dersom hele sesong 2 kan benyttes til arbeider, planlegges for at opprydding og arrondering, sør og øst for dammen, i sesong 3 starter opp i juni og ikke i mai som angitt i Detaljplan for miljø og landskap, kapittel 1.5, tabell 1-2.

Vi har vært i kontakt med Ecofact ved Toralf Tysse, som er en erfaren biolog med lang arbeidserfaring med rovfugl. Dersom det gjennomføres arbeid i rovfuglens hekketid anbefales det at man skaffer til veie data om hekkingen på de aktuelle rovfuglartene. Det

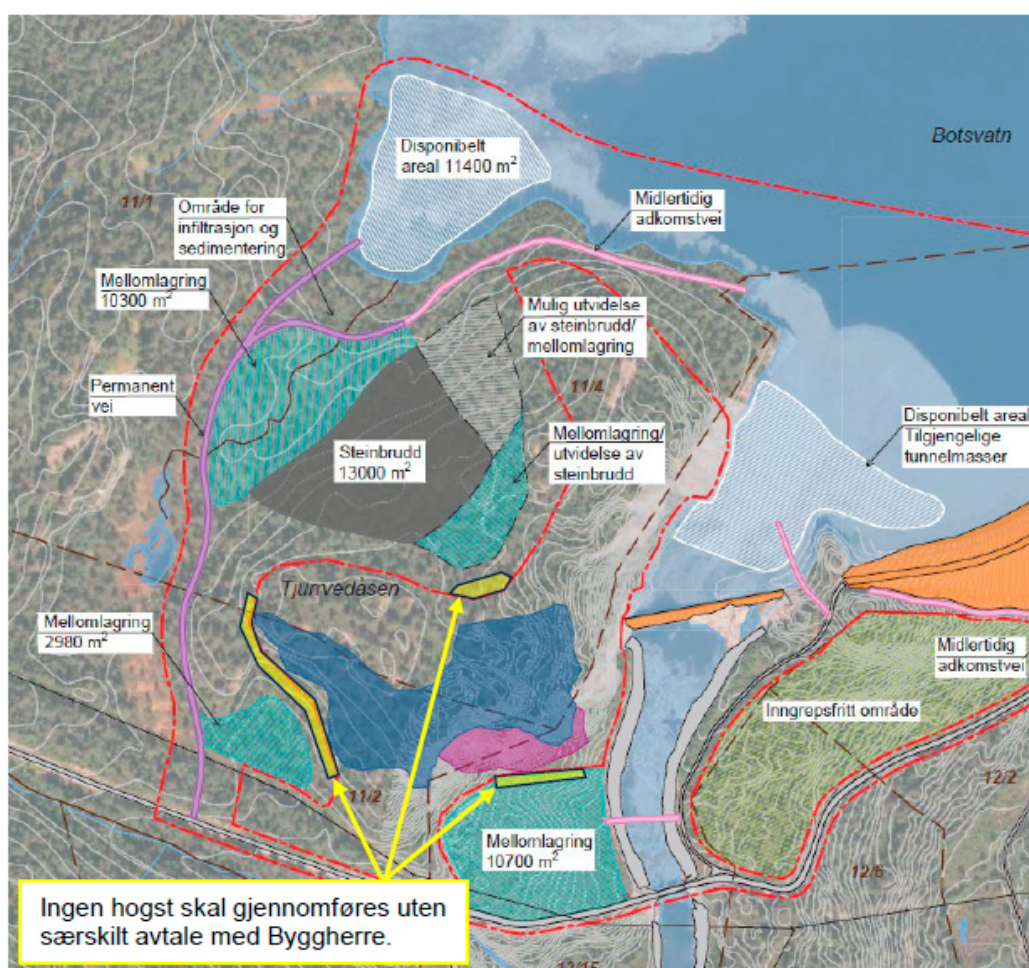
gjennomføres registreringer av rovfugl i en tidlig fase og oppfølging under anleggsperioden for kartlegging av hekkesuksess. Dette kan gi verdifull empiri som kan være overførbart til andre prosjekter. Et undersøkelsesprogram på rovfugls hekkesuksess kan gi nyttig kunnskap, og vi ønsker å gjennomføre dette som en del av prosjektet om anleggsarbeidene gjennomføres i hekketiden.

Det nevnes også at det hele året er aktivitet på Å Energis oppmøtsted Holsmoen. Veien inn i området og langs Botsvatn er åpen hele året og det er også trafikk inn til bl.a. to kraftverk lenger inn langs Botsvatn.

Naturtyper, arter og økologiske funksjonsområder:

Som ytterligere avbøtende tiltak legges det inn egne restriksjoner ift. hogst inn mot områdene markert med «Gammel furuskog med gamle trær» og «Gammel lågurtospeskog» med formål å bevare mer skog og legge inn buffersone inn mot disse arealene.

Endringer i arealbrukskartet for å ivareta høringsuttalelser er angitt under.

Utsnitt fra arealbruksplanen med forslag til endringer. Innspill er markert med gul-innrammet tekstfelt, gule piler og gul skravur.

Kommentar til direktoratet for mineralforvaltning sin uttalelse:

DMF uttaler seg om mineralressurser og forholdet til mineralloven. Vi merker oss at DMF ikke har vesentlige innvendinger hverken til steinbruddets lokalisering, utforming/omfang eller til planlagt bruk av overskuddsmasser til etterbehandling/sluttarronding for å få til en god terrengutforming og landskapstilpasning. Etter vår vurdering er dette forhold som fullt ut ivaretas av behandlingen av detaljplanen i NVE. OB kan ikke se at en konsesjonsprosess etter mineralloven vil endre på dette. En slik prosess i regi av DMF vil etter vårt syn medføre unødig dobbeltbehandling. OB viser til tidligere anførsler om forholdet til konsesjon etter mineralloven i brev fra advokatfirmaet Hjort av 30.06.2023 og 31.01.2024, samt våre tilbakemeldinger til NVE 29.11.2023 (OBs kommentarer til høringsuttalelser), 18.12.2023 (møte og referat) og 15.05.2024 (møte og referat).

Kommentar til Agder fylkeskommunes uttalelse:

Det vil bli satt opp informasjons-/varselsskilt ved ferdselsveiene inn til moreneuttaket.

Fylkeskommunen har ingen merknader med tanke på arkeologiske kulturminner i forbindelse med steinuttaket (moreneuttaket) i kapittel 5. Fylkeskommunen bekreftet i e-post til ÅEVK av 08.05.2024 at de nødvendige registreringene ved damanlegget er gjennomført og at det ikke ble påvist kulturminner som kan komme i konflikt med gjennomføringen av prosjektet.

Kommentar til mattilsynets høringsuttalelse:

Det er ingen kommunale drikkevannsuttak fra Botsvatn pr. dags dato og det er heller ingen planer om å etablere dette. Anleggsområdet er flere kilometer unna kommunale VA-anlegg.

Det er ikke kjent at det er privat vanninntak fra Botsvatn. Botsvatn har en betydelig reguleringshøyde og er derfor mindre egnet for privat vanninntak. Hytten som ligger sørøst for dammens dypløp har vann fra boret brønn og vi kan ikke se for oss at anleggsarbeidene kan påvirke vannkvaliteten i denne brønnen.

Vi legger i «Byggherrens miljøoppfølgingsprogram» opp til flere tiltak for å forhindre forurensning av Botsvatn. Dette gjelder særskilt ifm. steinbruddet hvor sedimentasjonsbasseng, oljeavskiller og siltgardin er aktuelle tiltak. Vi kan derfor ikke se for oss at anleggsfasen vil påføre private vannforsyninger forurensede stoffer.

Mattilsynet skriver i sin høringsuttalelse at alle som er ansvarlig for eller utfører bygge- og anleggsvirksomhet, har ansvar for å hindre at alvorlige planteskadegjørere spres. Uønsket spredning av planteskadegjørere kan skje både med jordmasser som flyttes og med maskiner med rester av jord, frø og planter. Faren for spredning er størst fra områder med tidligere eller nåværende dyrka mark.

Som del av planleggingen av prosjektet er det gjennomført naturtypekartlegging. Det ble ikke påvist fremmede arter som definert av Artsdatabanken. All håndtering av vekstmasser skjer innenfor anleggsområdene, det skal altså ikke tilføres vekstmasser utenfra. Fra morenetaket ved dam Vatnedalen vil det hentes morene. Dette er avsetninger etter sist istid og vil følgelig ikke inneholde frøbank. Floghavre er knyttet til landbruksarealer.

Prosjektet kommer ikke i inngrep med dyrkingsarealer og temaet anses ikke relevant på dette anlegget.

Kommentar til Bykle senterparti sin uttalelse:

OB forholder seg til vedtatte myndighetsprosesser og fastlagt forvaltningspraksis for godkjenning av damrehabilitering etter vassdagslovgivningen. Detaljplanen beskriver hvordan istandsetting skal foregå, og at hovedfokuset vil være å minimere de permanente konsekvensene for natur og miljø. Alternative plasseringer er undersøkt i tidlig fase av prosjektet. Det er kun søkt om én plassering siden uttak i magasinet vil medføre et stort produksjonstap og sette prosjektgjennomføringen i fare pga. ukontrollerbart tilsig deler av året.

NVEs vurdering

Vurdering av flom og skredfare

I detaljplanen beskrives det er gjort søk i NVE Atlas i forbindelse med detaljplanleggingen. Deler av tiltaksområdet ligger innenfor aktsomhetsområde for flom og utløpsområde for snøskred. Videre beskrives det at det ble gjennomført befarings i 2020 for å se på rasfarlige områder rundt Botsvatn. Befaringen konkluderte med at det lenger inn i magasinet var områder hvor man kunne forvente mindre steinsprang, men at omfanget av dette ikke har betydning for arbeidene som skal gjøres ved dammen.

Videre beskrives det at «*Selv om sannsynlighet for at det skal gå skred i magasinet av betydning vurderes som liten, bør det utvises aktsomhet i anleggsperioden. Snøskredfaren ved nordøstre vederlag må vurderes før anleggsarbeider i rasutsatt del av anleggsområdet starter opp om våren. Man vil under anleggsperioden følge med på værmelding og farevarsel og innlemme rutiner rundt dette i internkontrollsystemet*».

NVE forutsetter at konsesjonær gjør nødvendige vurderinger for å forebygge og unngå skader som følge av flom og skredfare. Vi vurderer at det ikke er nødvendig å fastsette egne vilkår av hensyn til flom- og skredfare i godkjenningen av detaljplan for miljø og landskap.

Permanent anleggsvei

For adkomst til masseuttaket skal det etableres en vei, denne er angitt som «permanent vei» på arealbrukskartet. Veien skal benyttes til transport av masser i anleggsperioden. Konsesjonæren opplyste under befaringsen 15.05.24 om at det er ønske om å bygge denne veien som en permanent vei, som overføres til grunneierne når anleggsarbeidene er avsluttet. For bygging av anlegget er det kun behov for en midlertidig vei, og NVE kan derfor bare godkjenne at veien, som et hjelpeanlegg til damrehabiliteringen, er midlertidig.

Dersom veien skal være permanent må dere innhente en godkjenning fra Bykle kommune på at veien blir liggende som permanent vei etter endt anleggsperiode. Kopi av en eventuell tillatelse sendes til NVE når denne foreligger. Dersom en slik tillatelse ikke foreligger, må veien fjernes og arealene tilbakeføres i samsvar med prinsipper beskrevet i detaljplanen for tilbakeføring av midlertidige hjelpeanlegg.

I tillegg må NVE gi samtykke til at veien overdras til grunneierne jf. konsesjonens vilkår nr. 6 "Ansvaret for hjelpeanlegg kan ikke overdras til andre uten NVEs samtykke".

Veien legges i et område med blandingsskog, i en forsenkning i terrenget. Den følger lia langs Tjurrvedåsen, hvor det er registrert to naturtyper. Å Energi opplyste om at det skal etableres brede buffersoner mot disse naturtypene der anleggsarbeidet kommer i nærheten av disse. Videre følger veien innover på oversiden av et bløtt område. Her skal man unngå å gå ut i myra og området med åpent vannspeil. Veien følger inn til området der masseuttaket skal etableres. Videre følger en midlertidig vei som skal legges rundt nordspissen av åsen der masseuttaket ligger. Denne vil tilpasses terrenget, som stedvis er sidebratt. God terrengtilpassing blir derfor viktig her. Det blir også viktig at innsyn til veien

fra nordsiden over Botsvatn begrenses. NVE mener at traseen som er planlagt gjør at veien vil få en diskret tilpassing til terrenget. Det må være fokus på å unngå å påvirke myrområdet på nedsiden av veien, men NVE mener dette hensynet er godt ivaretatt i detaljplanen.

Midlertidige hjelpeanlegg

Det beskrives i arealbrukskartet at det er satt av plass til fire områder for mellomlagring av masser der det er behov for å opparbeide arealer. Det første av disse områdene ligger langs veien inn mot adkomstveien til masseuttaket. Denne mellomlagringsplassen er tidligere benyttet som riggområde i forbindelse med bygging av anlegget.

Den andre plassen for mellomlagring planlegges ved starten av adkomstveien, fra kraftlinja og innover mot Tjurrvedåsen.

Ved foten av masseuttaket skal det etableres en plass til mellomlagring. Denne ligger i en liten fordypning i terrenget med et vannsig igjennom som leder ned til Botsvatn.

Den siste plassen for mellomlagring planlegges på toppen av åsen der masseuttaket skal etableres. Dette området ligger i en fordypning mellom to topper, og er relativt godt skjult for innsyn. Det er likevel viktig å spare så mye vegetasjon ut mot dam Botsvatn som mulig for å bevare inntrykket av en intakt åsside fra sørøst-siden av denne åsen. Området er satt av til mulig utvidelse av masseuttaket dersom det blir nødvendig.

Dersom det er mulig å gjennomføre effektivt anleggsarbeid med mindre mellomlagringsarealer, er det en stor fordel å spare områder med eldre skog. Det er bedre å heller bruke området med ung skog, som tidligere har vært opparbeidet i forbindelse med bygging av anlegget. NVE forutsetter at dere strekker dere for å begrense arealbruken i områder som ikke allerede er berørt av utbygging. Dette blir et viktig fokusområde i NVE sin oppfølging i byggefasen.

Masseuttak

Plassering, utforming og prinsipper for istandsetting av masseuttaket er beskrevet i detaljplanen. Masseuttaket skal plasseres i et område med noe eldre skog, som ikke tidligere er berørt av utbyggingen. Søk i NIBIOS kartløsning «Kilden» med kartlaget «hogsteklasser» viser at mye av skogen i området rund Tjurrvedåsen er omtrent 70 år gammel.

I detaljplanen er det ikke vurdert alternativer for plassering av steinbruddet, men det beskrives at *«valg av steinbruddlokalitet er basert på en kombinasjon av geologiske undersøkelser, landskapsmessige vurderinger, miljø, beliggenhet i forhold til massetransport og avstand til eksisterende tunneller som ligger bortenfor området der steinbruddet er planlagt»*. Konesjonæren opplyser i sin kommentar til høringsuttalelsene at *«Alternative plasseringer er undersøkt i tidlig fase av prosjektet. Det er kun søkt om én plassering siden uttak i magasinet vil medføre et stort produksjonstap og sette prosjektgjennomføringen i fare pga. ukontrollerbart tilsig deler av året»*. Konesjonæren forklarte under befaringen at bakgrunnen for å velge plassering av masseuttaket på land, fremfor i magasinet, er at vannet i Botsvatn stiger raskt ved nedbør eller snøsmelting.

Plassering av masseuttaket i magasinet vil kreve en langvarig nedtapping av Botsvatn for å kunne arbeide sikkert her. Nedtappingen ville ført til at vannet måtte ligge under sommervannstanden på 531 m, og kreve en tillatelse til å avvike fra manøvreringsreglementet. Dette er også svært kostbart, da mye av produksjonen gjøres i en periode med lite etterspørsel i anleggsperioden. Å ta ut masser til rehabilitering av dammen i allerede etablerte steinbrudd vil kreve transport av omtrent 140 000 m³ stein, og lar seg ikke gjennomføre i praksis på grunn av transportkostnad, og trafikkavvikling.

Plasseringen av masseuttaket som er beskrevet i detaljplanen er relativt diskret i terrenget. Det ligger avskjermnet på baksiden av en ås, med lite innsyn. NVE mener at plasseringen som er beskrevet i detaljplanen gir mulighet for god terrengtilpassing også ved istandsetting av uttaket. Området som er valgt er kartlagt for naturtyper, og det er ikke registrert naturtyper eller rødlistede arter her.

Detaljplanen beskriver at istandsetting av masseuttaket skal gjøres uten at det står igjen synlige skjæringer, så langt det lar seg gjøre. Dette vil være avhengig av hvordan bakveggen i bruddet utformes og hvor mye vrakmasser som blir igjen. Planen for istandsetting vil derfor være avhengig av hvordan bruddriften går, og hvor god stein som finnes i området. NVE mener at det må være et klart mål for prosjektet å unngå at det blir stående igjen skjæringer etter masseuttaket, slik detaljplanen beskriver.

Området er dekket av skog, og et relativt tynt topplag med mose og lyng. Toppmasser er en begrenset ressurs, og istandsetting av området må derfor være i fokus fra oppstart av arbeidene og gjennom hele prosjektet. Det blir viktig å bruke flere elementer i tillegg til toppjord i istandsettingsarbeidet. Større steiner skal merkes og lagres med rett side opp, for å plasseres ut i terrenget ved istandsetting. Det skal tas av matter med lyng og torv som lagres og legges tilbake ved avslutning av arbeidene. På denne måten spares eksisterende elementer i terrenget og man bevarer noen arter som lettere kan etablere seg på nytt i området. Det tynne topplaget og omfanget av masseuttaket gjør at fokuset på istandsetting blir spesielt viktig i dette området. NVE setter derfor vilkår. Istandsetting av masseuttaket blir et viktig fokusområde i NVEs videre oppfølging av anlegget.

Driften av masseuttaket og istandsetting av dette må følges nøye opp av konsesjonæren. Konsesjonæren skal konkretisere hvordan vilkår og betingelser satt i konsesjoner, godkjenninger og lignende skal oppfylles jf. forskrift om internkontroll etter vassdragslovgivningen §5.7. NVE skal orienteres underveis i prosjektet om status for dette arbeidet.

Forholdet til mineralloven

Uttaket av masser til rehabilitering av dammen er estimert til 140 000 m³ fast masse. Direktoratet for mineralforvaltning har i sine uttalelser minnet om at uttak av masser på over 10 000 m³ er konsesjonspliktige etter mineralloven, og ber konsesjonæren om å søke konsesjon til uttaket. Konsesjonæren skriver i sin kommentar til høringsuttalelsene at «*En slik prosess i regi av DMF vil etter vårt syn medføre unødige dobbeltbehandling. OB viser til tidligere anførsler om forholdet til konsesjon etter mineralloven i brev fra advokatfirmaet Hjort av 30.06.2023 og 31.01.2024, samt våre tilbakemeldinger til NVE 29.11.2023 (OBs*

kommentarer til høringsuttalelser), 18.12.2023 (møte og referat) og 15.05.2024 (møte og referat)».

NVE forutsetter at konsesjonæren har alle nødvendige tillatelser etter annet lovverk før arbeidene starter opp.

Moreneuttak

Det skal tas ut morenemasser til utvidelse av morenetetningen i kjernen av dammen. Morenemassene skal hentes fra samme uttak som ble brukt under byggingen av Vatnedalsdammen på 1980-tallet. Det beskrives i detaljplanen at «*Hele området som er aktuelt for massetak var avvirket og brukt som massetak på 1980 - tallet i forbindelse med bygging av dam Vatnedalen. Det planlagte massetaket vil ikke berøre skogområdet vest for massetaket. Vegetasjon som berøres er derfor kun ung vegetasjon som har kommet opp etter 1980 - tallet*». Området skal opparbeides ved at toppmasser graves av og lagres, før morenemassen tas ut, siktes, lagres og transperteres ut. Det er tynt topplag i området, og toppmasser som ressurs må utnyttes på en god måte her. Det går en mindre traktorvei igjennom området i dag. Denne skal rustes opp noe for grunneier i etterkant av arbeidene. Resterende arealer skal istandsettes. Dette er også et område med lite toppmasser og istandsetting må gjennomføres med eksisterende toppmasser, dette er beskrevet i detaljplanen.

Hensyn til villrein

Arbeidene er knyttet til to områder. Området rundt dammen er registrert som «*Hensynsone bygdeutvikling*» i Heiplanen, mens området ved moreneuttaket ligger helt i søndre utkant av en av villreinens trekkpassasjer.

I detaljplanen beskrives forholdet til villrein i området ved moreneuttaket:

«*Kvalitetsnormen for villrein angir:*

Det er fra begge sider mest relevant som et trekk i sommer- og høstbeiteperioden, samt noen observasjoner i vinterperioden og ut mot vårparten (men da i mindre grad aktuelt for trekk, mer for beitebruk). Masseuttaket må foretas når bakken er fri for tele og vil foregå i perioden juni til august for å komme i minst mulig konflikt med områdets funksjon som trekkvei for villrein på våren og høsten. Det kan legges til at massetaket er beliggende inne i et område omkranset av veier og spredt bebyggelse. Vi antar derfor at villreinen i hovedsak vil trekke igjennom området lenger mot nord der det er mindre bebyggelse.»

Villreinemnda for Setesdalsområdet har uttalt seg og skriver at de er enige i konsesjonærens vurdering av påvirkningen på villrein fra tiltaket. NVE vurderer at hensynet til villrein er tilstrekkelig ivaretatt i detaljplanen og forutsetter at tiltaket gjennomføres som beskrevet.

Hensyn til hekkende rovfugl, kongeørn og hubro

Detaljplanen beskriver at det er registreringer av kongeørn og hubro som er relevante for prosjektet. Konsesjonæren sendte i epost datert 15.01.2024 sine kommentarer til statsforvalterens uttalelse. Her skriver de blant annet plan for fremdriften i prosjektet

«Som angitt i Detaljplan for miljø og landskap, kapittel 1.5, tabell 1-2, planlegges det aktiviteter over tre sesonger. I sesong 1 vil det pågå opprigging og steinbruddsdrift fra sommeren til desember. Aktivitetene på dammen planlegges fra mars til desember i sesong 2 og opprydding og arrondering fra mai til september i sesong 3».

Detaljplanen og konsesjonærens kommentar beskriver at arbeid i masseuttaket i utgangspunktet ikke er problematisk fordi dette ligger utenfor kritisk avstand til lokalitetene. Likevel vil transport, mellomlagring, damarbeider og istandsettingsarbeider i sesongene 2026 og 2027 (2. og 3. driftssesong) kunne påvirke hekkende rovfugl negativt. Det skal ikke brukes helikopter i forbindelse med arbeidene. Våren 2024 har det blitt gjennomført undersøkelser av hekkende rovfugl i området. Det er foreløpig ikke påvist hekking av kongeørn eller hubro denne sesongen.

Konsesjonæren beskriver at plastringsarbeidet på dammen er avhengig av tidlig oppstart og kontinuerlig drift gjennom 2. driftssesong. Arbeidene planlegges å starte opp i mars, så fort værforholdene tillater dette, for å plastre nedre del av dammen på oppstrøms side før vannstanden i Botsvatn stiger med snøsmeltingen. Konsekvensen av sen oppstart er et stort produksjonstap og at arbeidet må gjennomføres over flere sesonger. Videre skriver konsesjonæren at de 3. driftssesong kan starte opp arbeidene i juni, for å unngå den sårbare perioden for hekkende rovfugl denne sesongen.

Negativ påvirkning på hekkende rovfugl vurderes å være mest relevant i 2. og 3. driftssesong for anlegget, slik det er beskrevet i detaljplanen. Vi forstår det som at det er en forutsetning for gjennomføring av prosjektet, uten at konsesjonæren pålegges uforholdsmessig store utgifter, at arbeidet kan pågå gjennom hele 2. driftssesong. NVE mener det er en fordel at arbeidene begrenses i tid, heller enn at det gjennomføres etter hekketiden over flere år. På denne måten blir total belastning fra prosjektet på omgivelsene minst mulig. Vi setter derfor vilkår om at arbeider i de delene av tiltaksområdet som kan påvirke hekkende rovfugl negativt, skal i sesong 1 og 3 gjennomføres utenfor den sårbare perioden, 1. mars – 31. mai. 2. sesong kan arbeidene pågå i hele tiltaksområdet gjennom hele sesongen.

Hensyn til naturtyper

Detaljplanen beskriver at det er registrert to naturtyper i nærheten av området som berøres av prosjektet. Gammel furuskog med gamle trær og gammel lågurtospeskog. Begge er vurdert til KU-verdi «Stor verdi». Statsforvalteren i Agder skriver blant annet i sine høringsuttalelser at «Det er sensitive lavarter og gammel furuskog like nord for steinbruddet. Selve steinbruddet er kun antydnet i kart. Steinbruddet må ikke svekke betydningen av den gamle furuskogen. Uttaket kan blant annet påvirke hvordan vind og kulde samvirker i området. Vi kan ikke her angi en minimumsavstand til den gamle furuskogen, ei heller til de to lavformene».

Konsesjonæren skriver at naturtypene ikke berøres direkte av arbeidene. Indirekte berøring av naturtypene gjennom støv og endrede vind- og kuldeforhold er ikke beskrevet i detaljplanen. Konsesjonæren beskriver at det er etablert buffersoner mellom anleggsområdene og de naturtypene som er registrert. Disse vises på arealbrukskartet.

NVE mener at tydelige og avgrensede buffersoner som framgår av arealbrukskartet er et viktig avbøtende tiltak for å minimere påvirkningen på naturtypene, og at avstanden mellom masseuttaket og naturtypene er spesielt viktig. Vi setter derfor vilkår om at for anleggsområder som har grense inn mot de registrerte naturtypene skal arealbruksgrensen markeres fysisk i terrenget med alpingjerde. Dette gjøres for å hindre ferdsel inn på områdene med spesiell verdi. Vi forutsetter at det blir etablert buffersoner med forbud mot hogst som beskrevet i konsesjonærens uttalelse datert 15.01.2024.

Vurderinger etter naturmangfoldloven

Alle myndighetsinstanser som forvalter natur, eller som fattet beslutninger som har virkninger for naturen, plikter etter naturmangfoldloven § 7 å vurdere planlagte tiltak opp mot naturmangfoldlovens relevante bestemmelser.

Kunnskapen om naturmangfoldet og effekter av eventuelle påvirkninger er basert på den informasjonen som er lagt fram i innsendt plan, høringsuttalelser og NVEs egne erfaringer. NVE har også søkt i tilgjengelige databaser som Naturbase og Artskart den 19.06.2024. Etter NVEs vurdering er det innhentet tilstrekkelig informasjon til å kunne fatte vedtak. NVE mener derfor det er tilstrekkelig grunnlag for å vurdere tiltaket og de virkninger det har på det biologiske mangfoldet. Samlet sett mener NVE at kravet til kunnskapsgrunnlaget etter naturmangfoldloven § 8 er oppfylt.

I influensområdet til dam Botsvatn er det registrert to naturtyper, gammel furuskog med gamle trær og gammel lågurtospeskog. Innenfor den gamle furuskogen er det registrert to rødlistede arter, tyrinål (NT) og blanknål (NT). Disse lokalitetene skal ikke påvirkes gjennom fysiske arealinngrep. Planene som foreligger, vil etter NVEs mening ikke være i konflikt med forvaltningsmålet for naturtyper og økosystemer gitt i naturmangfoldloven § 4 eller forvaltningsmålet for arter i naturmangfoldloven § 5 gitt de avbøtende tiltakene som er beskrevet i detaljplanen og gjennom vilkår satt i dette vedtaket.

NVE har også sett på virkningen fra tiltaket i sammenheng med andre påvirkninger på naturtypene, artene og økosystemet. Den samlede belastning på økosystemet og naturmangfoldet er blitt vurdert i henhold til naturmangfoldloven § 10. Den samlede belastningen anses ikke så stor at den blir avgjørende for vurderingen.

Etter NVEs vurdering foreligger det tilstrekkelig kunnskap om virkninger tiltaket kan ha på naturmiljøet. Førre-var-prinsippet i naturmangfoldloven § 9 får dermed ikke anvendelse.

Etter § 11 og § 12 skal tiltakshaveren dekke kostnadene og benytte miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder. Planen konkretiserer de tiltakene som skal gjøres for å hindre og begrense skader på naturmangfoldet. Kostnadene for dette dekkes av Otteraaens Brugseierforening.

Friluftsliv

Agder fylkeskommune peker på at det må opprettholdes tilgang til en tursti i område gjennom anleggsperioden, og at det bør være god informasjon til de som ferdes i området om at det skal foregå arbeider her. Konsesjonæren skriver i sin kommentar til uttalelsen at «OB planlegger å holde Nordbygdevegen åpen for allmenn ferdsel i anleggsperioden og i

ettertid. Det vil bli utarbeidet en informasjonsplan med tiltak ifm. prosjektgjennomføringen» og at «Det vil bli satt opp informasjons-/varselskilt ved ferdselsveiene inn til moreneuttaket».

NVE vurderer at allmenn ferdsel i området er godt ivaretatt gjennom detaljplanen og konsesjonærens kommentarer til høringsuttalelsene, og ser ikke behov for å sette vilkår knyttet til temaet friluftsliv.

Kulturminner

NVE har fått tilsendt bekreftelse på epost på at de arkeologiske undersøkelsene ved Botsvatn er gjennomført og avsluttet den 06.05.2024. Det er ikke påvist automatisk fredede kulturminner i anleggsområdet, og det er derfor ikke behov for å sette vilkår knyttet til dette.

Mattilsynet sin uttalelse

Mattilsynet har to kommentarer til detaljplanen. Om drikkevann skriver de at «I den videre planprosessen bør det kartlegges om anleggsfasen kan påføre private vannforsyninger forurensende stoffer og vurdere tiltak for å forhindre forurensning». Konsesjonæren skriver i sin kommentar til uttalelsen at det ikke er, eller er planlagt, kommunale drikkevannsuttak i tilknytning til Botsvatn. Det er heller ikke kjent at det er private drikkevannuttak som kan påvirkes av arbeidene. Videre beskriver de at det er planlagt flere tiltak for å unngå avrenning fra masseuttaket til Botsvatn i anleggsperioden. Blant annet vil det bli brukt sedimentasjonsbasseng, oljeavskiller og siltgardiner for å unngå dette. NVE vurderer at de avbøtende tiltakene som er beskrevet bidrar i tilstrekkelig grad til å unngå forurensning av Botsvatn. Vi forventer at det er fokus på å unngå dette i anleggsperioden, spesielt i perioder med mye nedbør over lengere tid eller under episoder med styrtregn.

Mattilsynet kommenterte også at «Planteskadegjørere og floghavre bør omtales i forbindelse med massehåndtering i videre planarbeid for å hindre spredning». Arealene som berøres av arbeidene er ikke landbruksareal, og skal ikke brukes til dette i etterkant av prosjektet. Masser skal ikke fraktes ut av anleggsområdet ved Botsvatn. Fra moreneuttaket skal det bare fraktes ut morene, som konsesjonæren beskriver i sin kommentar. Konsesjonæren beskriver også at det er gjennomført naturtypekartlegging i forbindelse med utarbeiding av detaljplanen. Det er ikke gjort funn av floghavre i forbindelse med denne kartleggingen. Kartleggingen omfattet arealene rundt Tjurrvedåsen, som i dag er skogarealer. Videre presiserer konsesjonæren at «Prosjektet kommer ikke i inngrep med dyrkingsarealer og temaet anses ikke relevant på dette anlegget.» NVE er enig i konsesjonærens vurdering, og ser det ikke som nødvendig å sette vilkår om floghavre. Vi minner likevel om at det er viktig å unngå spredning av fremmede arter og anbefaler at maskiner rengjøres før de transporteres inn i området.

Bykle senterpart sin uttalelse

Bykle senterpart kommenterer i sin høringsuttalelse på at masseuttaket til damrehabiliteringen behandles av NVE, og ikke gjennom kommunal behandling etter plan- og bygningsloven. I konsesjonens post 6 presiseres det at «Godkjenning av planer og

tilsyn med utførelse og senere vedlikehold og drift av anlegg og tiltak som omfattes av denne post er tillagt NVE». Myndigheten til å behandle planer er lagt til NVE gjennom vannressursloven § 53. Masseuttaket er et hjelpeanlegg til dam Botsvatn, og behandles derfor av NVE gjennom detaljplanbehandlingen.

Bykle senterparti skriver i sin uttalelse at kommunens mulighet til å påvirke arealbruken i prosjektet er begrenset. Konsesjonens post 6 presiserer at «*Kommunen skal ha anledning til å uttale seg om planene for anleggsveier, massetak og plassering av overskuddsmasser*». NVE har sendt detaljplan for miljø og landskap for rehabilitering av dam Botsvatn på høring til Bykle kommune både i høringsrunden med frist 10.11.2023 og i offentlig ettersyn av detaljplanen med frist 24.05.2024. NVE har ikke mottatt innspill fra Bykle kommune i disse høringsrundene.

Bykle senterparti skriver også i sin uttalelse at de mener detaljplanen mangler utdyping av etterbruk av arealene og massene der steinbruddet ligger. NVE viser til konsesjonens vilkår 6 «*Konsesjonæren plikter å planlegge, utføre og vedlikeholde hoved- og hjelpeanlegg slik at det økologiske og landskapsarkitektoniske resultatet blir best mulig*». NVE mener at dette er godt ivaretatt i detaljplanen gjennom plan for istandsetting og naturlig revegetering av arealene.

Forhold som dere må avklare før arbeidet kan starte

Plan- og bygningsloven

Dere må avklare med kommunen om tiltaket må ha dispensasjon fra gjeldende arealplan. Dette fordi det må være i samsvar med kommuneplanen sin arealdel og gjeldende reguleringsplaner. Dette gjelder selv om tiltaket har fått konsesjon, og dermed er unntatt fra byggesaksbehandling etter plan- og bygningsloven, jf. forskrift om byggesak (FOR 2010-03-26-488 - byggesaksforskriften) § 4-3 første ledd.

Dere må og sørge for at tiltaket blir gjennomført i samsvar med plan- og bygningsloven og tilhørende forskrifter. Dette gjelder særlig reglene i plan- og bygningsloven om tekniske krav (§ 29-5), og krav til produkt til byggverk (§ 29-7) med tilhørende deler av byggeteknisk forskrift. Disse gjelder så langt de passer for tiltaket.

Damsikkerhetsforskriften

Vedtaket omfatter ikke plan for sikkerhet av vassdragsanlegg i konsekvensklasse 1 og høyere etter damsikkerhetsforskriften som også skal være godkjent før anleggsstart.

Naturforekomster, landskapsområder og kulturminner

Vi minner om post 5 om konsesjonærens ansvar ved anlegg/drift og post 8 om kulturminner som konsesjonæren må følge opp i forkant av og under anleggsperioden.

Privatrettslige rettigheter

Vi gjør oppmerksom på at konsesjonæren må sørge for å skaffe seg nødvendige privatrettslige rettigheter før anleggsarbeidene starter.

Nødvendige tillatelser etter annet lovverk

Før anleggsarbeidet starter må konsesjonæren innhente nødvendige tillatelser etter annet lovverk.

Det skal sendes inn dokumentasjon til Bykle kommune når anlegget er ferdig bygget

Når anlegget er ferdig bygd, skal dere sende kartdata i egnet format med alle fysiske anlegg til Bykle kommune, slik at kartdata kan gjøres tilgjengelige på en enkel måte, jf. byggesaksforskriften § 4-3 fjerde ledd.

Klageadgang

Vedtaket kan påklages, se orientering om rett til å klage på siste side.

Med hilsen

Kristian Markegård
direktør

Mari Hegg Gundersen
seksjonssjef

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner

Mottakerliste:

OTTERAAENS BRUGSEIERFORENING

Kopimottakerliste:

Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard
Bykle senterparti v/ Sigmund A. Trydal
BYKLE KOMMUNE
Norsk Maritimt Museum
STATSFORVALTEREN I AGDER
AGDER FYLKESKOMMUNE
Villreinnemnda for Setesdalsområdet
Mattilsynet

Orientering om rett til å klage

Frist for å klage	<p>Fristen for å klage på vedtaket er 3 uker fra den dagen vedtaket kom frem til deg. Hvis vedtaket ikke har kommet frem til deg, starter fristen å løpe fra den dagen du fikk eller burde ha fått kjennskap til vedtaket.</p> <p>Det er tilstrekkelig at du postlegger klagen før fristen løper ut. Klagen kan ikke behandles dersom det har gått mer enn 1 år siden NVE fattet vedtaket</p>
Du kan få begrunnelsen for vedtaket	<p>Hvis du har fått et vedtak uten begrunnelse, kan du be NVE om å få en begrunnelse. Du må be om begrunnelsen før klagefristen løper ut.</p>
Hva skal med i klagen?	<p>Klagen bør være skriftlig. I klagen må du:</p> <ul style="list-style-type: none">• Skrive hvilket vedtak du klager på.• Skrive hvilket resultat du ønsker.• Opplyse om du klager innenfor fristen.• Undertegne klagen. Hvis du bruker en fullmektig, kan fullmektigen undertegne klagen. <p>I tillegg bør du begrunne klagen. Dette betyr at du bør forklare hvorfor du mener vedtaket er feil.</p>
Du kan få se dokumentene i saken	<p>Du har rett til å se dokumentene i saken, med mindre dokumentene er unntatt offentlighet. Du kan henvende deg til NVE for å få innsyn i saken.</p>
Vilkår for å gå til domstolene	<p>Hvis du mener vedtaket er ugyldig, kan du gå til søksmål. Du kan bare gå til søksmål dersom du har klaget på NVEs vedtak, og klagen er avgjort av OED som overordnet forvaltningsorgan. Du kan likevel gå til søksmål dersom det har gått 6 måneder siden du sendte klagen, og det ikke skyldes forsømmelse fra din side at klagen ikke er avgjort.</p>
Sakskostnader	<p>Dersom NVE eller OED endrer vedtaket til din fordel, kan du søke om å få dekket vesentlige og nødvendige kostnader. Du må søke om dette innen 3 uker etter at klagevedtaket kom frem til deg.</p>
Hvem kan klage på vedtaket?	<p>Hvis du er part i saken, kan du klage på vedtaket. Du kan også klage på vedtaket hvis du har rettslig klageinteresse i saken.</p>
Hvor skal du sende klagen?	<p>Du må adressere klagen til Olje- og energidepartementet (OED), men sende den til NVE. NVEs -epostadresse er nve@nve.no.</p> <p>NVE vurderer om vedtaket skal endres. Dersom NVE ikke endrer vedtaket, vil vi sende klagen til OED.</p>

Denne forklaringen er basert på forvaltningslovens regler i §§ 11, 18, 19, 24, 27 b, 28, 29, 31, 32 og 36.